

Irena M. Selaković

Univerzitet u Kragujevcu

Filološko-umetnički fakultet

Katedra za hispanistiku

USVAJANJE IDIOMATSKIH KONSTRUKCIJA NA ŠPANSKOM JEZIKU UZ POMOĆ ŽARGONIZAMA IZ HISPANSKE KINEMATOGRAFIJE

Apstrakt: U ovom radu predstavljamo alternativan način za usvajanje idiomatskih konstrukcija na španskom jeziku uz pomoć žargonizama kojima obiluju dostignuća hispanse kinematografije. Idiomatske konstrukcije u velikom broju slučajeva predstavljaju problem prilikom učenja španskog kao stranog jezika, a studenti veoma često unapred stvaraju averziju prema njima zbog toga što im se pažnja ne posvećuje dovoljno na početnim nivoima učenja jezika. Drugi od problema za njihovo savladavanje može biti striktna okrenutost nastavnika gramatičko-prevodnom ili direktnom metodu u nastavi. Međutim, priroda frazeoloških jedinica zahteva viši stepen kreativnosti prilikom njihovog prezentovanja u okviru određene nastavne jedinice. U našem radu polazimo od hipoteze da je savladavanje idiomatskih konstrukcija lakše ukoliko se prvobitno predstave i objasne primeri žargona konkretnih govornih situacija iz filmova, koji su veoma često zanemareni u gramatikama i priručnicima za učenje stranog jezika. Pored navedenog, želimo da ispitamo da li su studenti motivisaniji za usvajanje idiomatskih konstrukcija kada su već upoznati sa elementima španske kulture koji su prikazani na filmu, audio-vizuelnom didaktičkom sredstvu. Rezultati do kojih smo došli na osnovu kvalitativnog i kvantitativnog istraživanja sprovedenog sa studentima treće godine Filološko-umetničkog fakulteta u Kragujevcu koji uče španski kao strani jezik potvrđuju da studenti pokazuju visok stepen interesovanja za upotrebu filma u učionici zarad usavršavanja frazeološke kompetencije.

Ključne reči: idiomatske konstrukcije, žargon, hispanse kinematografija, španski kao strani jezik, učenje stranog jezika.

1. Uvod

U okviru ovog istraživanja nudimo alternativan način za usvajanje idiomatskih konstrukcija, odnosno frazeologizama. Frazeologizmi u velikom broju slučajeva predstavljaju problem prilikom učenja španskog kao stranog jezika. Praksa je pokazala da imaju tendenciju da unapred stvaraju averziju prema njima. Pretpostavka je da je jedan od razloga za to što im se pažnja ne posvećuje dovoljno na početnim nivoima učenja jezika, a drugi od problema za njihovo savladavanje može biti striktna okrenutost nastavnika gramatičko-prevodnom ili direktnom metodu u nastavi.

Priroda frazeoloških jedinica zahteva viši stepen kreativnosti prilikom njihovog prezentovanja u okviru određene nastavne jedinice. Zbog toga smo odlučili da za

potrebe ovog istraživanja nastavnom materijalu koji se koristi na časovima španskog jezika priključimo film, audio-vizuelni medij i inovativno didaktičko sredstvo, uz pomoć kog ćemo pokušati da studentima olakšamo usvajanje frazeoloških jedinica.

U okviru teorijsko-metodološkog rada pažnju ćemo posvetiti frazeološkim jedinicama i njihovom pristupu u nastavi španskog kao stranog jezika. Pored toga, pokušaćemo da utvrdimo stepen povezanosti između datih konstrukcija i žargonizama, koji takođe imaju osobine ustaljenih konstrukcija. Utvrdićemo na koji način se uz pomoć filma može pristupiti usvajanju frazeoloških jedinica na časovima španskog kao stranog jezika i predložiti aktivnosti za njihovu implementaciju.

Polazimo od hipoteze da je savladavanje idiomatskih konstrukcija lakše ukoliko se prvobitno predstave i objasne primeri žargonizama konkretnih govornih situacija u filmovima, u odnosu na tradicionalan način učenja ovih izraza uz pomoć gramatika i priručnika za učenje, u kojima se, prema rezultatima istraživanja Lopes Vaskes (2011: 541), primećuje nepodudaranje prilikom odabira frazeoloških sadržaja za čas španskog kao stranog jezika. Pored toga, smatramo da je film kao didaktičko sredstvo pravi izbor za pristup ovoj temi zbog govornog imputa koji bi studentima bio dostupan, jer kako Lopes Vaskes (2011: 541) naglašava, raniji pristupi ovim konstrukcijama uglavnom su podrazumevali pisane tekstove, dok su one tipične za usmeni govor.

Teorijski deo našeg rada prate rezultati empirijskog istraživanja, sprovedenog na Filološko-umetičkom fakultetu Univerziteta u Kragujevcu u kome su učestvovali studenti treće godine studija koji slušaju predmet Španski jezik 3 i imaju B1 nivo Zajedničkog evropskog referentnog okvira za žive jezike. Uz pomoć anonimnog upitnika ispitaćemo da li su studenti motivisaniji za učenje idiomatskih konstrukcija nakon što se upoznaju sa određenim elementima španske kulture uz pomoć filma kao audio-vizuelnog didaktičkog sredstva. Rezultate ćemo prikazati na osnovu kvalitativnog i kvantitativnog istraživanja.

2. Frazeološke jedinice u nastavi (frazeodidaktika)

Definisanju frazeoloških jedinica i njihovoj klasifikaciji posvećen je veliki broj radova. Zbog toga, kao i zbog obima našeg rada, nećemo se time detaljno baviti, ali ćemo navesti jedno od objašnjenja frazeoloških jedinica koje nudi autorka Pejović (2015: 9):

Frazeološke jedinice, kao ustaljeni višeleksemski spojevi čije značenje nije jednako zbiru značenja sastavnih elemenata, i uže, frazemi, kao ekspresivne frazeološke jedinice, koje se u rečenici ponašaju poput leksema, vršeći iste funkcije, čine sastavni i neodvojivi deo jednog jezika, i često su odraz društveno-istorijskih okolnosti određene zajednice, kao i njenih aksioloških vrednosti, tradicije i kulture. (Pejović, 2015: 9)

U našem radu ćemo prevashodno dati prednost frazeološkim jedinicama u okviru frazeodidaktike, grane frazeologije, koja je nastala u Nemačkoj 1987. godine, a njenim tvorcem smatra se Piter Kun (Peter Kühn) sa člankom *Deutsch als Fremdsprache im phraseodidaktischen Dornröschenschlaf. Vorschläge für eine Neukonzeption*

phraseodidaktischer Hilfsmittel i ostalim mnogobrojnim radovima (1992; 1994; 1996) (Gonsales Rej, 2012: 71). Danas, izučavanje frazeodidaktike u svetu postaje sve popularnije, prvestveno zbog potrebe dostizanja nivoa jezika koji imaju maternji govornici. Međutim, u Srbiji ovoj oblasti tek predstoje mnogobrojna istraživanja, sa posebnim osvrtom na aktivnosti koje se mogu koristiti na časovima zarad unapređenja ovog jezičkog fenomena koji mnogim učenicima predstavlja veliki problem.

Lopes Vaskes (2011: 533) objašnjava da je jedan od glavnih ciljeva frazeodidaktike da posmatra pojave koje su vezane za frazeološke izraze, kako na maternjem tako i na stranom jeziku. Pored toga, potrebno je da posebna pažnja bude poklonjena razumevanju i upotrebljavanju određenog frazeologizma u kontekstu. Sa tim u vezi, još jedan zadatak frazeodidaktike predstavlja odabir odgovarajućih frazeoloških jedinica koje bi bile prilagođene za svaki nivo jezika ponaosob, veoma bitan zadatak kome u prethodnim istraživanjima nije posvećena velika pažnja (Lopes Vaskes, 2011: 533 prema Penades Martines, 1999: 33). Zbog toga je potrebno, kako Gonsales Rej (2012: 68) ističe, frazeodidaktiku shvatiti kao oblast koja u glavni fokus stavlja načine podučavanja i implementacije frazeologizama u nastavni proces, radi unapređenja komunikativne kompetencije učenika.

Što se tiče komunikativne kompetencije, Čabrić-Čiča (2014: 216) objašnjava da ona predstavlja glavni cilj nastave stranog jezika. Međutim, da bi svi kriterijumi bili zadovoljeni i da bi se za nekog moglo reći da vlada komunikativnom kompetencijom na određenom jeziku, ta osoba mora u svom izražavanju upotrebljavati ustaljene fraze, koje, iako predstavljaju poteškoću prilikom usvajanja jezika, čine nezaobilazni element govora ciljnog jezika (Čabrić-Čiča, 2014: 217). Iz tog razloga se pojmovi *komunikativna* i *frazeološka kompetencija* ne mogu proučavati odvojeno jedan od drugog. Lopes Vaskes (2011: 531–532) spominje da je frazeološka kompetencija pojam koji u poslednje vreme zavređuje veliku pažnju istraživača i nastavnika stranih jezika. Ona podrazumeva usvajanje idiomatskih konstrukcija i prevazilaženje problema sa kojima se učenici mogu susresti, a koji mogu biti: nesaglašenost gramatičkih pravila koja su uveliko usvojena ili značenje frazeologizma koje ne predstavlja skup pojedinačnih značenja leksema od kojih je konstruisan frazeologizam. Zbog toga bi se, kako Del Mar Forment Fernandes (1998: 339) napominje, frazeološkim jedinicama trebalo pristupati malo kasnije u nastavnom procesu, odnosno na višim nivoima učenja jezika, kada je učenik već uveliko savladao osnovna pravila jezičkog sistema ciljnog jezika. Na taj način ne bi došlo do konfuzije koja bi mogla biti izazvana morfološkim, sintaksičkim ili semantičkim osobenostima, ali i paradigmatiskim aspektima jezičkog sistema. Iz tog razloga je podučavanje frazeoloških jedinica jedan od poslednjih koraka prilikom učenja jezika kojem je potrebno posvetiti pažnju, jer da bi se ostvarila maksimalna komunikativna kompetencija, učenik bi trebalo da bude u stanju da njegova jezička produkcija bude što sličnija maternjem govorniku tog jezika (Del Mar Forment Fernandes, 1998: 339). To znači da nije dovoljno samo poznavanje leksike, već i upotreba frazeoloških izraza koji ispunjavaju gotovo svaki diskurs u španskom jeziku, bio on pisani ili govorni.

Od ključnog značaja za savladavanje problema prilikom usvajanja frazeoloških jedinica jeste *frazeološki trokorak*, pojam koji uvodi Kin (1992), a koji se sastoji

od tri koraka ili faze kroz koje je potrebno proći zarad adekvatnog usvajanja frazeoloških jedinica stranog jezika (Lopes Vaskes, 2011: 534 prema Kin, 1992; 1994; 1996). Te faze su sledeće:

1. identifikacija frazeološke jedinice u pisanom ili govornom diskursu;
2. razumevanje frazeološke jedinice (samostalno ili uz pomoć nastavnika);
3. upotreba frazeološke jedinice u odgovarajućem kontekstu).

Kao što smo videli, vladanje frazeološkim izrazima je važno zarad postizanja komunikativne, ali i socijalne kompetencije (Kozla Sumanska, 2000: 249). Ovo je prevashodno bitno ukoliko osoba koja uči španski jezik otputuje u Španiju ili neku drugu zemlju u kojoj je španski zvanični jezik i nađe se u određenoj situaciji u kojoj ne zna kako da odreaguje ili ne odreaguje adekvatno, a propust se desio zbog nepoznavanja frazeologizma. Međutim, učesnik konverzacije, strani student ili neko ko uči španski jezik, nije uvek u stanju da na odgovarajući način upotrebi frazeologizme, pogotovu one koji predstavljaju lažne prijatelje sa njegovim materinim jezikom, zbog očigledne razlike u jezičkim sistemima¹ (Kozla Sumanska, 2000: 251).

Kako Kozla Sumanska (2000: 249) navodi, možemo napraviti paralelu između procesa normiranja određene frazeološke jedinice u datom jeziku i procesa usvajanja tih izraza u ciljnom jeziku. Da bi određena jezička forma postala norma, neophodna je njena učestala upotreba. Na sličan način, da bi se izraz usvojio i pravilno upotrebljavao prilikom učenja stranog jezika potrebno je da se često koristi u odgovarajućem kontekstu.

3. Povezanost frazeoloških jedinica i žargonizama

U našem radu želimo da ukažemo na povezanost frazeoloških jedinica i žargonizama, odnosno stavljamo znak jednakosti između onih izraza koji se mogu naći u gotovo svakom dijalogu hispanskih filmova, a čije značenje ne predstavlja skup značenja leksema koje ga tvore. Smatramo da su studenti koji slušaju predmet Španski jezik 3 sposobni da uoče da takve konstrukcije imaju jedinstveno značenje. Kako Milošević (2020: 25) objašnjava „žargonizmi su vrlo rasprostranjeni pa se njihova upotreba može uočiti na svim nivoima komunikacije, kako u formalnim tako i u neformalnim situacijama, kod mlađih i starijih generacija“. Ova pojava je veoma tipična za španski jezik. Gotovo da nema razgovora u kome se neće upotrebiti neka ustaljena konstrukcija.

Karmona Ramires (2016: 14) ističe da žargon predstavlja „vrstu jezičke raznolikosti govora koja se razlikuje od standardnog jezika i da je ponekad nerazumljiva govornicima koji ga ne koriste“. Na isti način, frazeologizmi predstavljaju određenu vrstu žargona našim studentima, odnosno predstavljaju odstupanje jer ih ne koriste svakodnevno.

Del Mar Forment Fernandes (1998: 340) zapaža da se u priručnicima koji se preporučuju onima koji imaju viši nivo znanja nekog jezika malo više pažnje po-

¹ Za primer uzimamo srpski i španski jezik.

svećuje oblasti frazeologije od priručnika koji su vezani za niže nivoe. Međutim, uglavnom se radi o prisutnosti frazeologizama ubačenim u gramatička vežbanja. Zbog toga je najveći fokus nastavnikovog objašnjavanja na gramatici, odnosno morfološkim i sintaksičkim osobenostima tog frazeologizma, a ne semantičkim (Del Mar Forment Fernandes, 1998: 340).

Menac (1978: 220–221) napominje da „neki frazeologizmi potiču iz različitih žargona (slenga ili šatrovackih govora), a ovi govori predstavljaju svojevrsne šifrirane jezike, razumljive određenom krugu ljudi“. Kad poneki izrazi iz tih žargona izađu iz zatvorenog kruga i postanu razumljivi većem broju ljudi, oni mogu ući u opšti frazeološki fond. To znači da mnogi frazeologizmi predstavljaju podvrstu žargonizama. Iz tog razloga fokus našeg rada bazira se na približavanju frazeologizama studentima na način na koji bi se objašnjavao određeni žargonizam koji se javlja u nekom dijalogu iz filma. Del Mar Forment Fernandes (1998: 344–345) naglašava da odabir adekvatnog frazeologizma može pospešiti i zadržati motivaciju učenika što će pozitivno uticati na usavršavanje njihove komunikativne kompetencije. Iz tog razloga smatramo da je analiziranje scena u kojima se žargonizmi ili frazeologizmi spominju od ključnog značaja za njihovu adekvatnu produkciju, kao i da semantički pristup može povećati motivaciju za učenjem.

4. Značaj filma u nastavi španskog kao stranog jezika

Čvrstog smo uverenja da primena audio-vizuelnih sredstava u učionici stranih jezika polako postaje imperativ svim nastavnicima koji kvalitet svojih časova žele da podignu na viši kreativni nivo. Zahvaljujući tehnologijama koje su nam danas dostupne, učenici su svakodnevno izloženi multimedijalnom inputu, koji je u zemljama širom sveta odavno pronašao svoje mesto i u učionici. Pereira Varandas (2006: 66) napominje da živimo u „civilizaciji slike“. Zbog toga, film predstavlja adekvatno didaktičko sredstvo koje pored svog zabavnog karaktera, sadrži određene aspekte koji informišu i podstiču motivaciju studenata. Pored toga, kako Hornjak (2016: 47) navodi, film kao didaktički materijal na časovima španskog jezika u velikoj meri može pomoći razvijanju jezičkih veština i kompetencija.

Kastinjera Ramos i Erero Vesino (1999: 817) napominju da je „bioskop shvaćen kao globalizujuća disciplina koja sadrži tri elementa – jezički, paraverbalni i kulturni – idealan instrument za podučavanje jezika na naprednom nivou“. Ovome možemo dodati i da je idealan za implementaciju frazeoloških jedinica u nastavu španskog kao stranog jezika. Sva tri navedena elementa potrebna su za adekvatno razumevanje i potencijalno upotrebljavanje u kontekstu određenog frazeologizma.

Amenos Pons (2000: 770) navodi da film na času može poslužiti kao komplementarni materijal ili izvor informacija, ali i kao centralni materijal uz pomoć koga se mogu uvoditi i objašnjavati različiti fenomeni. To mogu biti, kako Hornjak (2016: 48) dodaje, jezički, ali i kulturološki sadržaji. Amenos Pons (2000: 770) ističe da, bez obzira o kom tipu materijala se radi, on mora biti privlačan učenicima i odgovarati potrebama i cilju učenja, a nastavnik pre njihove pripreme za čas mora odgovoriti na dva pitanja: „šta se tim materijalom želi postići i na koji način nam film

kao sredstvo može pomoći da to ostvarimo“. Zbog toga je požrtvovanost nastavnika u ovom slučaju izraženija u odnosu na pripremu časa uz pomoć priručnika. Kako Amenos Pons (2000: 771) navodi, nastavnik mora biti kompetentan i snalažljiv da primeni prethodno radno iskustvo koristeći inovativni nastavni materijal.

Hornjak (2016: 49) objašnjava da se film na času španskog jezika može koristiti prilikom uvođenja novih nastavnih jedinica, ali i ponavljanja ili obnavljanja već prikazanog gradiva. Kada je reč o pogodnostima upotrebe filma u učionici, važno je istaći da film između ostalog vrši eksploataciju neverbalnih elemenata, zatim omogućava upotrebu interdisciplinarnih znanja i podstiče motivaciju što direktno poboljšava smislenu učenje i kritičko razmišljanje učenika i zahvaljujući njemu se sadržaji koji su predmet usvajanja kontekstualizuju.

Svi navedeni aspekti značaja filma u učionici u potpunosti odgovaraju prirodi frazeoloških jedinica. Film predstavlja spoj književnog, ali i narodnog jezika u kojima kolokvijalni izrazi, izreke, idiomi i žargonizmi zauzimaju posebno mesto (Kozla Sumanska, 2000: 251).

Međutim, koliko god bila privlačna ideja uvođenja filma u učionicu, nastavnici moraju biti spremni na rizik koji to sa sobom nosi. Kako objašnjava Amenos Pons (2000: 769), niko ne može da garantuje da će film biti zanimljiv (svim) učenicima u grupi koji uče španski kao strani jezik i da će izazvati pozitivnu reakciju, što je usko povezano sa motivacijom studenata. Zbog toga je neophodno pratiti njihove reakcije tokom projekcije filma ili odabranih scena, prpratnih vežbanja i nakon održanog časa.

5. Empirijski deo istraživanja

Teorijski deo našeg rada potkrepićemo rezultatima istraživanja sprovedenog na Filološko-umetničkom fakultetu Univerziteta u Kragujevcu u kome su učestvovali studenti treće godine studija koji slušaju predmet Španski jezik 3 tokom školske 2020/2021. godine. Uzorak čini devet ispitanika². Za prikupljanje odgovora korišćen je specijalno kreiran anonimni upitnik, a pitanja su bila zatvorenog i otvorenog tipa, kao i pitanja na koje je odgovor bilo potrebno dati uz pomoć Likertove skale numerisane od 1 do 5.

Cilj istraživanja bio je ispitati da li bi studenti bili motivisaniji za učenje idiomatskih konstrukcija uz pomoć filma kao audio-vizuelnog didaktičkog sredstva u nastavi, a hipoteza od koje smo krenuli glasila je da je savladavanje ovih izraza lakše ukoliko se oni prvobitno predstavljaju i objasne preko žargona konkretnih govornih situacija u filmovima, što je drugačije u odnosu na tradicionalan način učenja ovih izraza preko lista i gramatika i za učenje jezika na koji su studenti navikli.

Iz cilja istraživanja proizašla su tri istraživačka zadatka. Prvi od njih odnosio se na dosadašnje iskustvo studenata sa frazeologizmima na časovima španskog kao

² Radi se o malom broju ispitanika, međutim, na našem fakultetu izborni predmet Španski jezik 3 po akreditaionom planu slušaju samo studenti italijanistike i romanistike, koji uglavnom čine manjinu na početnim nivoima studija. Za španski kao izborni se uglavnom opredeljuju studenti srbistike, germanistike i anglistike koji slušaju samo predmete Španski jezik 1 i Španski jezik 2.

stranog jezika. Drugi zadatak bio je povezan sa filmom kao didaktičkim sredstvom u nastavi španskog kao stranog jezika za usvajanje frazeologizama. Poslednji zadatak predstavlja stav studenata o aktivnostima koje podrazumevaju film kao jedan od ravnopravnih materijala koji se koristi u učionici španskog kao stranog jezika na Filološko-umetničkom fakultetu.

6. Rezultati istraživanja

6.1. Dosadašnji pristup frazeologizmima na časovima španskog kao stranog jezika na Filološko-umetničkom fakultetu

Na samom početku ovog istraživanja od ključne važnosti je bilo upoznati se sa dosadašnjim iskustvom studenata treće godine sa frazeologizmima u nastavi. Pretpostavili smo da su studenti, zbog kompleksne prirode ovih jedinica, imali dosta poteškoća prilikom njihovog usvajanja. Zbog toga smo im postavili pitanje „Da li ste tokom učenja španskog jezika imali problema sa usvajanjem frazeoloških izraza?“. Na ovo pitanje bilo je potrebno odgovoriti preko Likertove skale od 1 do 5 gde su stepeni slaganja i neslaganja imali sledeće vrednosti: 1 – ne, nimalo; 2 – ne mnogo; 3 – u određenoj meri; 4 – veoma; 5 – da, mnogo. Iznanadili su nas odgovori studenata. Od ukupnog broja ispitanika 44,4% izabralo je opciju 1 na skali, odnosno odgovor „ne, nimalo“. Takođe 44,4% studenata izjavilo je „ne mnogo“, dok je 11,1% studenata obeležio opciju „u određenoj meri“.

Kako bismo došli do adekvatnih rezultata, morali smo da utvrdimo na koji način studenti najlakše usvajaju frazeološke izraze koji su im do tada bili dostupni na časovima španskog kao stranog jezika. Zbog toga smo im postavili pitanje „Kojom tehnikom ste učili frazeološke izraze?“. Na ovo pitanje je trebalo izabrati jedan od tri ponuđena odgovora. 66,7% studenata izabralo je opciju „Na osnovu odgovarajućeg konteksta“, odnosno, studenti su pamtili u kakvom kontekstu je taj izraz bio upotrebljen, uglavnom u tekstovima koji su obrađivani ili prevedeni na času. 33,3% studenata odlučilo se za opciju „Pretraživao/la sam značenje i pokušao/la da povežem sa samim izrazom“. Ovi studenti su se služili internet pretraživačem kao glavnim izvorom za pretragu značenja. Niko od studenata nije izabrao opciju „Napamet, uz pomoć liste“, što pokazuje da su studenti svesni da je usvajanju ovako kompleksnih jezičkih fenomena potrebno drugačije pristupiti.

Smatrali smo da je neophodno istražiti dosadašnji pristup frazeologizmima na časovima španskog jezika, odnosno izvore preko kojih se studentima oni prezentuju. Zbog toga smo im postavili pitanje „Kako su frazeološki izrazi do sada bili uključeni u nastavu?“. Što se tiče odgovora, bilo je potrebno izabrati između tri ponuđene opcije koje su glasile: 1) uz pomoć priručnika koji se koristi na času; 2) zahvaljujući nastavniku; 3) i jedno i drugo. 100% studenata izabralo je treću opciju. To pokazuje da se frazeološki izrazi provlače kroz nastavne jedinice u priručnicima koji se koriste na višim nivoima studija. Na našem fakultetu za Španski jezik 3 koriste se tri različita priručnika³. U prvom semestru *Sueña 3* (knjiga i vežbanka) i *Prisma BI* (knjiga

---

³ Priručnici se ne koriste u celosti, već se gradivo prilagođava nastavnim jedinicama koje su propisane nastavnim planom i programom.

i vežbanka). U drugom semestru se pored navedenih priručnika ubacuje i *Prisma B2* (knjiga i vežbanka). Pored toga, nastavnik takođe ima važnu ulogu tokom procesa usvajanja frazeoloških jedinica. Njegova uloga je da studentima pojasni sve aspekte koji su vezani za određeni izraz, pogotovu ukoliko se radi o frazeologizmima kulturemama, odnosno kulturno uslovljenim frazeologizmima čije značenje neće biti jasno onima koji uče taj jezik, a ne poznaju istorijske ili kulturološke činjenice vezane za događaj koji je uslovio njihov nastanak.

6.2. Film kao didaktičko sredstvo za usvajanje frazeologizama u nastavi španskog jezika na Filološko-umetničkom fakultetu

Za ovo istraživanje je od velikog značaja bilo ispitati stav studenata o filmu kao didaktičkom sredstvu u učionici. Da bismo saznali da li studenti smatraju da ovaj medij može olakšati savladavanje frazeologizama postavili smo im pitanje „Da li primetite frazeološke izraze/žargonizme kada gledate neki film ili seriju na španskom jeziku?“. Studenti su na ovo pitanje takođe odgovarali uz pomoć Likertove skale od 1 do 5 gde su stepeni slaganja i neslaganja imali vrednosti: 1 – ne, nimalo; 2 – ne mnogo; 3 – u određenoj meri; 4 – veoma; 5 – da, mnogo. Od ukupnog broja studenata, 33,3% izabralo je opciju 4, a 66,7% opciju 5, što znači da su studenti sposobni da frazeološke izraze ili žargonizme prepoznaju kada kao izvor koriste multimedijalno sredstvo poput filma. Činjenica da u isto vreme mogu da slušaju, gledaju i razumeju kontekst u kome se komunikativni čin dešava, deluje veoma povoljno na usvajanje kompleksnih jezičkih fenomena kojima pripadaju idiomatske konstrukcije.

Sledeće pitanje glasilo je „Da li smatrate da bi vam bilo lakše da se frazeološkim izrazima na časovima pristupa uz pomoć filma, izabranih scena i odgovarajućeg konteksta u kome se taj frazeologizam spominje?“. 88,9% studenata je uz pomoć Likertove skale odgovorilo sa „da, mnogo“, a 11,1% sa „veoma“. Odgovori na ovo pitanje mogu se usko povezati sa odgovorima na sledeće „Da li biste bili motivisaniji za usvajanje frazeoloških izraza kada bi aktivnosti bile povezane sa filmom kao didaktičkim sredstvom u odnosu na tradicionalan pristup njima preko priručnika i gramatike?“. Čak 100% studenata odgovorilo sa „da, veoma“. Na osnovu odgovora i zainteresovanosti studenata možemo uvideti da je implementacija frazeoloških jedinica preko filma od ključnog značaja kada je motivacija studenata u pitanju. Da bi se problematični jezički oblici prilikom učenja stranog jezika usvojili i koristili na adekvatan način, veoma je bitno stvoriti povoljnu atmosferu u učionici u kojoj su studenti i više nego zainteresovani za rad. Zbog toga je veoma važno sprovođenje ovakvih upitnika prilikom uvođenja ili primene novog modela u učionici.

6.3. Stav studenata o aktivnostima koje podrazumevaju film kao audio-vizuelni materijal u nastavi španskog kao stranog jezika

U okviru poslednjeg zadatka težili smo ka tome da ispitamo stav studenata o aktivnostima koje bi mogle da uključe film u nastavu španskog jezika, a koje bi pospešile usvajanje frazeoloških izraza. Ovo pitanje je bilo otvorenog tipa, a ispitanici su bili veoma kreativni. Ponudeni odgovori objedinjeni su u sledećoj tabeli:

Tabela 1: Predlozi aktivnosti za časove španškog kao stranog jezika koje uključuju film kao nastavno sredstvo.

Ispitanik	Ponuđeni odgovor
1	Analiziranje filmova na osnovu kulturološkog i istorijskog aspekta.
2	Nastavnik unapred pripremi isečak iz filma, a studenti pokušavaju da pronađu frazeološki izraz i zaključite šta znači i kada se koristi. Takođe, ako smo učili još neke izraze, možemo da damo predlog onog koji bi mogao da se iskoristi u situaciji koja je prikazana u filmu.
3	Ukoliko ostane vremena na časovima, bilo bi korisno gledati filmove sa frazeološkim izrazima, ili samo kraće scene, u kojima su iste prisutne.
4	Uključiti klipove ili isečke iz filmova u nastavni čas.
5	Možda bi bilo korisno gledanje scena iz popularnih serija i filmova koje studenti prate kako bi na taj način lakše usvajali nove izraze i bili češće izloženi istima.
6	Popunjavanje rečenica sličnih kao u filmu. Učenici gledaju film ili isečak koji sadrži neki frazeologizam i onda rade vežbu u kojoj su rečenice slične onima u filmu.
7	Pravljenje prezentacija na osnovu izabranog filma i izdvajanje frazeoloških izraza kao i drugih zanimljivosti.
8	Uključiti slikovne verzije, poput stripa, kraće video zapise i audio snimke zajedno sa objašnjenjem značenja frazeologizama nakon kojih bi mogli da sami prepoznaju značenje tih izraza.
9	Spremiti aktivnosti sa tekstom muzike koja je korišćena u filmu i odrediti frazeološke izraze u njima, a zatim uporediti sa scenom u kojoj se ta pesma koristi i videti da li se značenja podudaraju.

7. Diskusija

Na osnovu sprovedenog upitnika pokazano je da su studenti upoznati sa prirodom frazeologizama i da su ih obrađivali na časovima uz pomoć priručnika ili komplementarnog materijala koji je nastavnik donosio.

Primetna je velika zainteresovanost studenata za upotrebu filma u učionici, te njihovu implementaciju u časove na kojima bi se pažnja posvetila izučavanju frazeoloških jedinica. Ovaj pristup bi povećao motivaciju studenata kada je u pitanju njihovo usvajanje, a takođe pospešilo i njihovu zainteresovanost za izučavanje ovog jezičkog fenomena van učionice.

Na osnovu dobijenih rezultata, takođe smatramo da je interesovanje studenata za obrađivanje frazeologizama poraslo zbog toga što bi se u nastavi primenjivao film koji se van učionice prvenstveno koristi za trenutke odmora i zabave, te predstavlja primamljiv način kojim bi se odstupilo od rutine, odnosno tradicionalnog načina podučavanja frazeologizama uz pomoć priručnika ili sličnih izvora.

Odgovori studenata pokazuju da je film kao audiovizuelni materijal pogodan za korišćenje na časovima španškog kao stranog jezika zbog toga što su izjavili da najlakše usvajaju frazeološke jedinice uz pomoć konteksta u kome se javljaju. Ovo, kako smo već naznačili, ne pospešuje samo jezičku, već i komunikativnu kompetenciju, a studenti pokazuju visok stepen interesovanja za to.

Na osnovu predloga aktivnosti za časove španškog kao stranog jezika koje uključuju film kao nastavno sredstvo, možemo zaključiti da su studenti i više nego

zainteresovani za izučavanje kulturoloških i istorijskih osobenosti Španije, samim tim i otkrivanje nastanka određenih frazeologizama. Svesni su da su mnogi od njih kulturno uslovljeni, a kako navode, kroz filmove bi lakše mogli da shvate kako je do toga došlo.

Studenti su takođe svesni da je film interdisciplinarno sredstvo koje spaja kako jezik, tako i ostale umetnosti. Neki od njih bi u aktivnosti na času uključili i muziku iz filmova, te analizirali jezičke elemente koji se u njima javljaju.

Ono što je takođe bitno izdvojiti, jeste da su studenti svesni da bi usvajanje frazeologizama bilo daleko lakše ako bi se na časovima obrađivali njima poznati filmovi, čiju temu, radnju i različite kontekste uveliko poznaju. Tada bi im najveći fokus bio na istraživanju frazeoloških jedinica koje se u filmu javljaju.

8. Zaključak

Zaključujemo da alternativni načini za usvajanje bilo kakvog jezičkog fenomena u učionici španskog kao stranog jezika mogu doprineti većoj zainteresovanosti studenata za datu temu i podstići njihovu motivaciju.

Film kao didaktičko sredstvo otvara vrata proučavanju frazeoloških jedinica na način na koji se do sada studenti ispitanici nisu upoznali sa njima. Zbog svojih osobina koje podrazumevaju kontekstualizaciju nastavnog sadržaja, predstavljanje neverbalnih elemenata komunikacije i podsticanja kritičkog razmišljanja, film studentima omogućava da kreativno pristupe ovim konstrukcijama, što će u velikom broju slučajeva usloviti adekvatnu produkciju ovih jezičkih elemenata.

Na osnovu rezultata istraživanja, zaključujemo da su studenti saglasni po pitanju uvođenja filma kao didaktičkog sredstva u nastavu, ali ne samo to, studenti pokazuju visok stepen interesovanja za upotrebu filma zarad usavršavanja frazeološke kompetencije koja kasnije doprinosi ostvarenju komunikativne kompetencije.

U okviru nekog narednog istraživanja bilo bi potrebno razraditi aktivnosti koje bi podrazumevale upotrebu konkretnog filma ili filmova u učionici. Potrebno je odrediti koji tip filmova je potrebno uključiti, kao i kroz koje motivacione aktivnosti, kako ne bi došlo do negativnog odgovora od strane studenata, što ne bi povoljno uticalo na usvajanje idiomatskih konstrukcija.

Nadamo se da će ovaj mali doprinos alternativnom pristupu frazeologizmima u učionici španskog kao stranog jezika inspirisati kolege i podstaći ih na proučavanja frazeodidaktike na našim prostorima.

Literatura

- Amenos Pons, J. (2000). Largometrajes en el aula de ELE. Algunos criterios de selección y explotación. *Nuevas perspectivas en la enseñanza del español como lengua extranjera : actas del X Congreso Internacional de ASELE*, Vol. 2, 769–784 .

- González Rey, M. I. (2012). De la didáctica de la fraseología a la fraseodidáctica. *Paremia*, 21, 67–84.
- Del Mar Forment Fernández, M. (1998). La didáctica de la fraseología ayer y hoy: del aprendizaje memorístico al agrupamiento en los repertorios de funciones comunicativas. *El español como lengua extranjera : del pasado al futuro : actas del VIII Congreso Internacional de ASELE*, 339–348.
- Carmona Ramírez, C. (2016). *Análisis descriptivo de la jerga en la versión doblada de la película LOL (Laughing out Loud), en la combinación lingüística francés-español*, Valencia: Universitat Jaume.
- Castiñeiras Ramos, A., i Herrero Vecino, C. (1999). Más allá de las imágenes: El cine como recurso en las clases de español. U T. Jiménez Juliá, M.C. Losada Aldrey i J. F. Márquez Caneda (Ur.), *Español como Lengua Extranjera: Enfoque comunicativo y gramática* (pp. 817–824). ASELE, Santiago de Compostela: Universidad de Santiago de Compostela.
- Koszla-Szymanska, M. (2000). Los fraseologismos, dichos y frases hechas y su importancia comunicativa en la enseñanza del español como lengua extranjera. *XXXV Congreso Almería hacia el 2005: lengua, historia, arte, economía y turismo*, 249–260.
- López Vázquez, L. (2011). La competencia fraseológica en los textos de los manuales de ELE de nivel superior. U J. de Santiago-Guervós, H. Bongaerts, J. J. Sánchez Iglesias y M. Seseña Gómez (Ur.), *Del texto a la lengua: La aplicación de los textos a la enseñanza-aprendizaje del español L2-LE* (pp. 531–542), Vol. 1.
- Menac, A. (1978). Neka pitanja u vezi s klasifikacijom frazeologije. *Filologija*, 8, 219–226.
- Milošević, I. (2020). Germanizmi u Rečniku žargonizama južne pruge. U T. Trajković (Ur.), *Godišnjak za srpski jezik 18* (str. 21–34). Niš: Filozofski fakultet Univerziteta u Nišu.
- Pereira Varandas, D. (2006). El cine como recurso didáctico en ELE: modelo de explotación de la película ‘Roma’ de Adolfo Aristarain. *Biblioteca virtual redELE*, 47–66.
- Hornjak, S. (2016). Примена филма као дидактичког средства у настави шпанског језика. *Синтеза*, 10, 47–54.
- Čabrić-Čiča, A. (2014). Obrada frazeologizama u nastavi njemačkog jezika. *Metodički vidici*, 5, 213–229.

Irena M. Selaković

THE ACQUISITION OF IDIOMATIC STRUCTURES IN SPANISH THROUGH THE USE OF JARGONISMS FROM HISPANIC CINEMATOGRAPHY

Summary

In this paper, we present an alternative way of acquiring idiomatic structures in Spanish through the use of jargon which abounds in the achievements of Hispanic cinematography. In many cases, idiomatic constructions are a problem when learning Spanish as a foreign language, and students often create an aversion to them in advan-

ce because not enough attention is devoted to them at the initial levels of language learning. Another problem for acquiring them may be the teacher's strict focus on the grammar-translation or direct teaching methods. However, the nature of phraseological units requires a higher degree of creativity when presenting them within a particular teaching unit. In our paper, we start from the hypothesis that mastering idiomatic structures is easier if we initially present and explain examples of the jargon of specific speech situations taken from movies, which are very often neglected in grammars and manuals for learning a foreign language. In addition to that, we want to examine whether students are more motivated to acquire idiomatic structures when they are already familiar with the elements of Spanish culture shown in film, an audio-visual didactic tool. The results we obtained on the basis of qualitative and quantitative research conducted with third-year students of the Faculty of Philology and Arts in Kragujevac who study Spanish as a foreign language confirm that students show a high degree of interest in using film in the classroom to improve phraseological competence.

irena.selakovic@filum.kg.ac.rs